

CANADA.

THE SWEDISH WEEKLY

ARG. XI

Winnipeg, Manitoba: Onsdagen den 2 December

N:R 48

Från jorden till månen.

Det låter måhända otroligt, men är icke desto mindre sant, att en allvarlig amerikansk vetenskapsman på fullt allvar i en tidskrift uppgjort till behandling frågan, om framtidens människor skola kunna besöka månen.

Hittills har denna fråga väl uteslutande behandlats af fantasiska romanförfattare, bland hvilka Jules Verne ju vunnit de flesta beundrare för sin snillrika fantastiska äfventyrsberättelse "Från jorden till månen," som stora och små läst med förtjusning. Också är dr Ernest Green Dodge nog försigtig att införlingvis skilja afväpna sina läsares ironiska leende genom att smickrande väjda till deras intima kännedom om och förstående uppfattning af den mänskliga vetenskaps- och teknikkens oöfverträffliga framsteg i våra dagar, i det han säger att en sådan fråga, framställd i allvarlig form, skulle i hvarje annan tidsålder än vår hafva mottagits med allmänt skratt.

Derpå förklarar han att problemet att resa till månen icke innebar någon logisk omöjlighet; det värsta som kan sägas därom är att det för närvarande förefaller oss lika orimligt, som en färd öfver Atlanten måste förefallt forntidens vilde, der han stod naken på sin strand utan något annat skepp än ett kullfallet träd och utan andra åror än sina tomma händer. Hvad som var omöjligt och orimligt för vilken utförde af Columbus, och våra dagars "domma" skola kanske sägas i vecklighet af våra efterkommare.

Den optimistiske entusiasmen har alltid med tiden fått rätt gent emot den pessimistiske skeptikern — låtom oss alltså under denna amerikans ledning undersöka, huru våra efterkommande skola kunna resa tur och retur till månen och vinna nytta och nöje af de "slumrande millionerna" der uppe.

Så vidt man vet är världsyndeu utanför jordens luftkrets betydligt tunn — tunnare än något efter våra begrepp lufttomt rum, som vetenskapen kan åstadkomma. Den människa, som skulle försöka begifva sig ut i denna öde rymd, skulle i sitt företag möta fem stora svårigheter, säger den amerikanske lärde; men fyra af dessa svårigheter äro emellertid lätt öfvervunna.

Den första är frånvaron af något att andas. Men det vore med nutidens hjälpmedel ingen vidare konst att i ett lufttätt rum medföra tillräckligt af jordens atmosfär, som förnyades med oslackt kalk.

Den andra är den fruktansvärda kylan i verdensrymden. Men man finge madrassera luftskappets vägar, så att de så mycket som möjligt kvarhålle värmen, och stora paraboliska speglar skulle kasta koncentrerade solstrålar in i detsamma, så att det blöfve tillräckligt uppvärmt.

Den tredje är den möjliga frånvaron under resan af all märkbar vikt, hvarigenom det blöfve omöjligt att gå inne i luftskappet och hvarigenom t. ex. en tallrik läge lika säkert uppe i taket som på bordet. Men man finge hoppa och "flyta", och tallrikarne finge man göra fast vid bordet.

Den fjärde är faran för sammanstötningar med kringflytande meteorstjärnor, som färdas hundra gånger fortare än en kanonkula. Men författaren har räknat ut att denna fara endast representerar en möjlighet på tio år, om luftskappet vore femtio meter i diameter och antalet meteorstjärnor, som träffa jordatmosfären, anslås till tjugu millioner om dagen.

Så långt har allt gått som en dans. Återstår nu bara en enda liten svårighet: rörelsekraften, som skall föra oss till månen och tillbaka igen.

Medan luftballonger och flygskropp endast kunna dragas inom jordatmosfären, kan man tänka sig fem metoder att taga sig fram öfvan denna.

Tanken på ett torn, så högt att man därmed kunde nå upp till månen, är författaren nog obarmhärtigt att genast afslå. Han påpekar att bortsett från den finansiella svårigheten och den ledsamma effekten af jordens rotation, måste vi vänta att bygga ett Eiffeltorn till månen tills vi förfoga öfver ett byggnadsmaterial omkring 500 gånger starkare än pansarplåt — och ett sådant blir kanske aldrig upptäckt, säger Ernest Green Dodge.

Icke heller tror han på projektmetoden, hvilken Jules Verne dock användt med så lysande resultat. Han finner det föga troligt att vi någonsin skulle kunna åstadkomma en initial hastighet på en projektil af så där ett par hundra mil i sekunden; och dessutom betvivlar han att en människa skulle kunna leva i en sådan kula och reda sig vid stöten, när kulan sattes i gång och när den stannade. Alla lösa kroppar inuti projektillen skulle vid afskjutandet krossas mot botten med 20,000 gånger deras normala vikt, och kulan skulle hällas mot månen midt i en hastighet af minst en kvarts svensk mil i sekunden! Det blöfve en smula för vårdslöst.

Lika opraktisk vore en rekylförläggande kanon, som framtröfves genom att aflösa en oförmanligt tung och svår att driva. Det fördrades nämligen väl stora — en utrustning så pass stor som en ordentlig bergskedja vore en förbering för att landa en helt liten bar på månen! Denna metod vore endast en ofördelaktig modifikation af projektilmotoden.

Betydligt ledigare skulle den himlastornande färd gå, bara man kunde upplåna ett slags skepp mot tyngdkraften, så att kroppar kunde flyga fritt hur långt som helst i den riktning, de en gång fått.

Författaren medger att, ehuru vi veta alldeles för litet om tyngdkraftens innersta natur för att kunna påstå att en sådan uppfinning är omöjlig, så har vetenskapen för närvarande ingen aning om, hur den skulle kunna realiseras. Men han förutsätter att den vore gjord, och framhåller att tack vare jordens rotation skulle en kropp, som plösslutigt upphörde att påverkas af tyngdkraften, hysa sig från jordens yta först helt sakta, en 60 meter under den första minuten, men sedan allt hastigare, så att den tillryggelade afsändet från jorden till månen på tio dagar. Genom att helt försigtigt begagna sig af jordens dragningskraft kunde man landa på månen ganska sakteliga. Men i följd af månytas orörliga ställning till jorden kunde man sedan icke komma tillbaka till jorden utan att göra en sväng på många månader rundt Mars.

Allra enklast skulle saken emellertid ställa sig, om man funne någon sorts repulsion, som kunde motverka och besegra jordens attraktion.

Att repulsiva, framtöstande krafter existera är väl känt. Positiv och negativ elektricitet t. ex. Och ljuset utöfvar en lätt repulsiv verkan på alla föremål, som det träffar. Visserligen kan människan för närvarande icke skapa och kontrollera någon repulsivkraft nog stark att driva ett luftskipp upp genom rymden; men det är i denna riktning man kan vänta användbara upptäckter, förklarar författaren. Och

han tyckes icke tvifva på att framtida forskare skola lyckas härutinnan.

Da med är resan från jorden till månen alltså blott en tidsfråga i uppfinningsreming. Men sedan återstår frågan: hvad skola människorna göra på månen? Denna är ju en näken, steil värld, utan luft eller fuktighet, utsatthet kall om natten och temperaturen knappast utårlig äfven vid middagstiden.

Jo, svarar dr Ernest Green Dodge, der finns mycket att utnyttja. Människor kunna vistas der i lufttåta hus och gå ut i ett slags dykarekostymer; vetenskapsmannen finna der ett nytt, stort fält för sina forskningar; astronomerna med sina teleskop vore der icke hindrade af den förskymmande och välbeladade jordatmosfären; turister komme att medförtjusning hela denna nya ruter; dyrbara metaller, diamanter och svavel skulle lösa bearbetarnes möda.

Framför allt ser författaren betydelsen af månens oförändrade deri att man, när jorden en dag börjar sakna värmeenergi för människornas behov, när skogarne och stenkollagren taga slut, skall kunna uppställa solmaskiner med så mycket större fördel på månen, hvarst ingen atmosfär hindrar och der temperaturförhållandena vore så mycket gynnsammare. En enda procent af den solkraft, som faller på månen, skulle mer än motsvara den kraft, som 40,000 Niagarafall kunde inalles leverera. Och efter upptäckten af telegrafledning utan tråd vore det förhållande att förse månen med kraft utan tråd på hur långa afstånd som helst.

Slutligen höjer den amerikanske vetenskapsmannen sin inattis flygt äfven till Venus, Mars och andra himlakroppar, till framtidens människor skulle tosa to resan, sedan en färd till månen blöfve allt så vanligt och banalt.

Skörderesultatet för Ontario visar sig äfven i år synnerligt gynnsamt. Öfver 82 millioner bu, livete, 10 millioner bu, hafre, 110 millioner bush, rofruktar samt 21 millioner pund tobak har inhöstats. Fruktskörden var en af de bästa och rikligaste, man någonsin haft. Totalsumman af skörden är den nitils bästa för provinsen.

Oroande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

Oronande rykten hade genom mesuppfattning spridits sig om den engelska kolonien vid Loyd minst. Det sedes att provianten hade tagit slut och hungersnöd hotade. Alltsammans befaras vara gripet ut luften, ty kolonien är väl försedd med allt. Tillståndet där är för öfrigt godt.

NORDENSKJÖLDSKA SYDPOLSEXPEDITIONEN RÄDDAD. Från republiken Argentinas huvudstad meddelas, att den af nämnda lands regering utsända undersättningsexpeditionen, kanonbåten Uruguay, påräffat expeditionen och fått den välbehållen hem. "Ant Arcle" hade sjunkit i Terror Gulf, men de ombordvarande hade räddats sig. Svenska regeringens undersättningsfartyg kommer just lagom att få bjuda på resan hem. Nordenskjöld afsöglade från Göteborg den 16 okt. 1901. En sjötjän hade under tiden aflidit.

Nya poststationer öppnas i dec. I Alberta märkas bl. a. följande: Doreulee, Sektion 6-43-20-4 w, W. O. Dore, postm; postgång två gånger i veckan från Edberg, närmaste moneyorder kontor Wetaskiwin. Edensville, sektion 12-43-20-4 w, I. A. Jonsson, postm. Postgång två gånger i veckan från Edberg, närmaste moneyorder kontor Wetaskiwin.

Tågsammanstötning. Moose Jaw tåget sammanstötte i måndags med ett frakttåg vid Carberry, hvarvid flere hästar döddes.

Stor eldsvåda. Universitetet i Ottawa brinner sedan i mörke. Skadan anslås till en half million.

Profeten Dowie har försatts i konkurs, meddelas från Chicago.

VID SCHWEDENSTEIN

DEN 6 NOVEMBER.

Den landsman, som på morgonen den 6 november träder öfver Atlantskällarens i Lutzen tröskel, skall förväns öfver att från alla håll och kanter få höra sitt mo dergsmål. Den dagen samlas svenska och finnar från när och fjärran för att hedra Gustaf Adolfs minnet.

Klockan ett på middagen ordnar sig tåget på stora torget. Först komma borgmästare och råd samt pasterskapet med en superintendent, som representerar Gustaf Adolfs-föreningen, därefter följa Lutzens musikskola — ett fyratiotal blåsare i en blågul uniform —, svenskar och finnar under sina egna ständer jämte inbjudna hedersgäster och efter dessa Thomasianer från Leipzig samt skolborn från Lutzen och det närbelägna Mackraustadt.

Vägen till Schwedenstein tager cirka tjugu minuter, under hvilken musiken spelar svenska marscher, särskildt "Finska rytteriets marsch". Vid framkomsten af sjunges gemensamt koralen "Vår Gud är oss en valdig borg", hvar efter superintendenten håller ämnelsetalet. Skandinaviska föreningens i Leipzig ordförande yttrar några ord samt nedlägger en krans å stenen.

Under de sista åren hafva lyckliga omständigheter alltid tillfört den skandinaviska kolonien goda sångare, hvarför den svenska folksången och "Du gamla, du friska" aldrig felat vid minnestemplet.

Lutzens borgare och många andra rikstyskar värda med pietet den åt dem anförtrödda värden af minnesmärket. Så har man under ett tjugotal år kunnat märka kända deltagare i tåget, kända historiker, en gammal med doktor, som tillbringat alla sina somrar under semesterstegen i Sverige samt ett förflöttna bagare skräfts i Leipzig ordförande, som för sina yrkesbroders räkning hvarje år nedlägger en krans å stenen. Gustaf Adolf hade 1632 förlorat detta skrä särskilda privilegier af tacksmåhet för tillnötsgående vid proviantering.

Men det varmaste intresset visar ändå lutzenborgarne i själva och framt bland dem en man, som

signat hela sitt lif åt uppbevarandet af de minnesrester, som äro förknippade med konungens person. Hans namn är Oskar Planer grundaren af Gustaf Adolfs-museet i Lutzen. Svenska och tyska forskare hafva ofta vänt sig till honom för att erhålla material för sina arbeten och det svenska riksarkivet har såsom gifva erhållit autografer från Gustaf Adolfs hand. Utom de fynd han hämtat från sjalfva slagfältet, har han med aldrig sviktande energi samlat särskildt en mängd värdefulla handskrifter, såsom privat bref från Gustaf Adolfs samtida, armecorder, regemensrullor, föurageringslistor etc.

Den svenske, som träder öfver tröskeln i det gästfria Planerska hemmet, skall genast känna sig som hemma hos sig sjalf och aldrig glömma mannen med den vänliga blicken och det varma handslaget.

Och så skola de minnesgoda framgent samlas vid Schwedenstein en höst dag för att fira ämnelsen af en af den nya tidens störste förkämpar.

D. R.

Från utlandet.

Kajser Wilhelms åkomma i struphufvudet ingifver fortfarande allvarssamma farhågor och en ny operation lär vara nödvändig. Kajsaren tager f. n. sängövningar.

Lord Rosebery, liberalernas och en af Englands förnamsta statsmän, höll honom dagen ett tal öfver ämnet "En fri broddling och ett fritt land", hvilket innehöll en dräpande kritik af den af Mr Chamberlain ledde agitationen att göra England protektionistiskt samt gifva kolonier. Lord Rosebery talade på bekostnad af sin del med den öfriga delen af talar.

Ett sandkorn blott. En nitroglycerin tank vid Aetna fabriks Ind., exploderade härom dagen, dödade tre arbetare. Ett sandkorn, som åstadkom friktion i ett rör, sågos vara orsaken till olyckan, som gjorde tre hem faderlösa.

Mrs Harriet Aeyer, den välkände kvinnliga redaktören vid New York World, afled den 25 sistl. Hon drog den högsta lönen af F. Sts kvinnliga journalister.

Spårvagnsstråken afslutades i onsdags sedan den förtgått i 13 dagar, ömsesidiga eftergifter.

Tre skägglösa bofvar, under 21 års ålder, blöfvo efter en blodig strid med polsen, inhälvade. Bloddrypande och kedjade till händer och fötter, berättade de inför mayor Harrison den rad af ruskiga brott, som de föröfvadt. Nio mord, en massa rån och stölder hade dessa Jessie James efterappare på sina samveten.

Ej mindre än tre tågolyckor inträffade på Great Northern passageretåg. Ett tåg urspråde vid Lanark, N. D., hvarvid föraren och eldaren döddes. Vid Donnelly, Minn., urspråde västgående snälltåget, hvarvid postväggen innehållande all post uppbrändes och betjaningen skadades illa. På Fergus Fall divisionen urspråde lokaltåget hvarvid sju personer skadades illa.

"Billy Bryan", den namkunnige president kandidaten befinner sig f. n. på besök i England. F. Sts ambassadör, Choate, gaf middag för honom, hvarvid premier Balfour m. fl. högststående personer deltog.

En egendomlig erfarenhet berättas en elektricitets arbetare vid Westinghouse kraftstation i Jersey City ha genomgått. Under arbete råkade han få en ström på 3,300 volts genom sig. Att han lyckades återkallas till lif är i och för sig ett underverk, men det minne han medförde från sin dödsvala, är också underbart, äfven om det ock kan förklaras från psyko logisk synpunkt. När han uppvaknade berättade han, att han sett både helvetet och himmelen. Den förstnämnda trakten såg han som hemsk bärgstrakt med fatningsmurar

mellan hvilken en förskräcklig blodström bröt sig i sjudande skum, och bland stenarne sprungo grönskimrande beucklade djafflar, fångande de varelser, som stopplade fram. När en sådan skulle gripa honom, bad han en bön, och då såg han den hemska synen försvinna och i stället en bild framtråda, som påminner om det Nya Jerusalem beskrifning i Upp. boken, en stad med sköna tempel och guldbelagda gator. En himmelsk musik smekte hans öron, men ehuru han genomstrålvade mittals af gator och pelargångar kunde han ej upptäcka en enda varelse, men musiken ljöd allt ljufvigare ju längre han kom. När han återkom till medvetandet stodo dessa intryck framför honom med full styrka och de efterföljande dagarne föll han ofta i delirium. Hela händelsen har gjort ett djupt intryck både på honom och de, som på nära håll fingo bevittna detsamma.

Resebref.

Hvem har ej hört talas om det stora svenska settlementet Calmar? Där vistades jag en vecka och hälsade på hos landsmannen. Här må gubbarne ganska bra komfortabla hem och feta kreatur. Men landet tyckte jag inte vidare om, ty det fanns så många slor och kors bevara mig, sådana vägar de hade. Den resan ditut glömmar jag aldrig. Men vid det har laget ha de kanske fått bättre vägar, ty när de sågo hur illa den arma tidningsagenten fick slita, så hölls det allmänt uppblå bland vägnederhållningsbestyrrelseledamöterna, såväl aktiva som passiva, och med yxa och spade grep man sig varken an med att försätta denna samfärdsled i hyggligare skick, så att det, nog kommer att dröja för både vägningsagenter, präster och andra borgare. Men fastän vägarne vore något tråkiga, var folket treffigt och vanligt på alla vis. En dag, när jag körde upp till grinden vid en liten farnarestuga, trodde jag så säkert att jag skulle blifva byxlös, och jag skams ännu vid blotta tanken derpå. Vid denna lilla farnarestuga hade de nämligen en hund, en riktig "fabund", som höll på att spela mig detta spratt. Jag hade just hunnit lyfta en skanken öfver staketet när hundrackan kom springande och satte in framtänderna strax öfvan kängskatten, och djuret gjorde detta af hjälpsamhet, troende att jag blifvit hängande på "fencot" eller om det skedd af en inrotad motvilja att se ben i denn ställning, vill jag låta vara osagd, allt nog, hundens egare anlände i tid och räddade situationen och byxorerna och djuret fick sig en afbasting för sitt oartiga uppförande. Jag fann mycket att "göra i Calmare stad" och när min lista blifvit full, sade jag denna gästvänliga plats farväl och fortsatte resan till Leduc, en liten uppspirande stad utmed järnbanan. Här besökte jag den engelska tidningen "The Leduc Record" tryckeri, och blief bekant med dess ägare, redaktör H. A. Olson, som är norman till börd och helt nyligen anlandt från Staterna.

Från Leduc reste jag vidare till Wetaskiwin för att avsluta en del ofullbordade affärer, bland andra en del annonser, som tidningens spalter bara vittne om. Appropä annonser, så hoppas jag, att i viljen uppmuntra annonsörerna, ty de annonsera just för att bli bekanta med eder, och ni kan lika väl gå och handla hos dem, som annonsera i vår tidning. Nämn äfven att ni såg annonsen i "Canada" så blir det stor fröjd och glädje på alla tre kanterna. I Red Deer tog jag också en stopover i samma ändamål, och sedan tog jag farväl af norra Alberta ganska väl belåten med min resa och mina erfarenheter.

Nu farväl till nästa vecka, Eder Master Johnson.

Canada-nyheter.

Sedelcirkulationen har under de sista åren tilltagt ganska betydligt. I oct. 1896, efter aderton år af den konservativa styrelsens regemente vore i banksedlar utfärdade 39,955,169 dollars. I oct. detta år, under sju år af liberal styrelse hade denna siffra ökat med nära dubbelt eller 70,480,611 dollars.

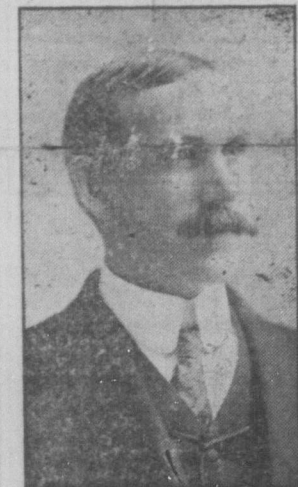
Den gubben gick inte. Nord-polsfararen, kapten Bernier, hade hänvandt sig till norska regering en med begaran att få köpa Nansens fartyg "Fram", men har i dagarna fått ett afböjande svar, med innehåll, att fartyget ej är till salu.

Eldsådor. I St. Johns, N. B., rasade i onsdags en större eldsvåda, hvarvid tyvenne stora af färshus nedbrunno.

Har industrierna vuxit. Därpå gifver Brantford, Ont., ett sågande exempel 1896 sylvärdet forton industrier i denna stad 1,439 arbetare. I dag finnas 3,820 arbetare i aderton fabriker.

Galicierna vinna allt mera erkännande. Deras settlement blomstrar, ty de äro flitiga, arbetsamma och förnöjda. Genom dem har det också funnit en god tillgång på arbetare material, hvarfor utan man ej skulle kunna nit så långt med järnvägbyggnad, som nu är förhållandet.

Den nya kommunallagen för North West Territorierna torde komma i tillämpning ännu på ett år. Låga förordnar i främsta rummet kontroll af lokala affärer genom en vald kommunallagstämman. Kommunerna benämnas "countys" — här i Manitoba kallas de municipalitet. Hvarje county

A. L. THON SHARPE

Som hos valmännen anhöller om understöd för sin kandidatur till mayorsbefattningen, är värd allt understöd. Under fyra år har han varit medlem i stadsfullmäktige, de sista tre åren som ordförande för Public Works departementet, och det är under hans ledning, som gatuförbättrings arbeten i staden på de senaste åren drifvits med så god energi. Märk eder röstsedel för honom.

Fastställd dödsdom. Ernest Cashel, som i Calgary sitter dömd för mordet å farmaren Rufus Bell, skall hängas den 18 nästkommande dec. sedan generalguvernören bekräftat rättens dödsdom.

Canada som pristafvare. På de internationell kreatursutställning, som pågår i Chicago, öfrades ej mindre än nio första pris utaf tolf, af canadiska utställare på fåravdelningen.

Fraktkosterna på Kirkellabanan hade gifvit en farmare anledning till klagomål. I en Winnipeg tidning har Mr F. W. Peters, asst. freight manager, afgifvit en förklaring, som går ut på, att visa, att nämnde farmare fått sina siffror hopkrånglade. Mr P. uppvisar att taxan på hvete är 18½ cent, per 100 lb från Stockholm till Fort William, och 19 cent från Neudorf, samt 15 cent från Kirkella. Fraktskilleden från Neudorf och Stockholm till Kirkella utgödes således 4 och 3½ cent, och detta är just hvad farmarena fingo betala för det hvete, som försändes till Kirkella, säger Mr Peters. Att det debiterades 18 cent är missuppfattning.